HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

הא ברברבי והא בזוטרי [א] אמר רב אסי [א] שונין כלי חרס שיעורו בכונס משקה ולא אמרו מוציא משקה אלא לענין גיסטרא בלבד מאי טעמא אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן לפי שאין אומרים הבא גיסטרא לגיסטרא אמר עולא פליגי בה תרי אמוראי במערבא רבי יוסי בר' אבין ור' יוסי בר זבדא חד אמר כמוציא רמון וחד אמר כשורש קטן וסימניך [ב] אחד המרבה ואחד הממעיט אמר רב חיננא בר כהנא משמיה דרבי אליעזר כלי חרס שיעורו כמוציא זיתים ומר קשישא בריה דרבה מסיים בה משמיה דרבי אליעזר והרי הן ככלי גללים וכלי אבנים וכלי אדמה שאין מקבלין טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים ולענין צמיד פתיל עד שיפחת רובו:

הדרן עלך המצניע

הזורק [ב] מרשות היחיד לרשות הרבים מרשות הרבים לרשות היחיד חייב [ג] מרשות היחיד לרשות היחיד ורשות הרבים באמצע רבי עקיבא מחייב וחכמים פוטרין כיצד [ג] שתי גזוזטראות זו כנגד זו ברשות הרבים המושיט והזורק מזו לזו פטור היו [ד] שתיהן בדיוטא אחת המושיט חייב והזורק פטור שכך היתה עבודת הלוים שתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים מושיטין הקרשים מזו לזו אבל לא זורקין:

גמ'

ברברבי. ברובו: **זוטרי.** כמוציא רמון בטל ליה מכלי: **שונין.** התנאים שונין ברייתא: **כלי חרס.** דשיעור הראשון האמור בו לבטלו במקבלת משום כלי: **ככונס משקה.** הוא דמבטל ליה מיהא מתורת מי חטאת ולא אמרו נקב מוציא משקה חשוב נקב לכלום אלא לגיסטרא דהתם ודאי אי נקבה הכי כמוציא משקה משלא שדי ליה: **שאין אומרים הבא גיסטרא.** אחרת לגיסטרא זו להניח תחתיה לקבל הטיפין אבל כלי שלם חסין עליו ומשום נקב פורתא לא שדו ליה ומניחין גיסטרא תחתיו: **פליגי בה.** בהכשר זרעים: **וסימן.** דלא תיטעי למימר חד אמר כמוציא זית: **אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוין כו'.** [ד] ברייתא היא (מנחות קי.) והיא לך לסימן שאחד מן האמוראים ריבה לשער בגדול שבשלשתן ואחד ממעט לשער בקטן שבשלשתן ולא בבינוני. כונס משקה ומוציא משקה ליכא למיטעי בהן לענין זרעים: **שיעורו כמוציא זיתים.** ליטהר מטומאה: **הרי הוא ככלי גללים.** משניקב כמוציא זית ואפילו יחדוס לרמונים. והא דתנן כלי בעלי בתים שיעורן כרמונים גבי כלי עץ תנינן לה במסכת כלים (פ' יז מ"א):

הדרן עלך המצניע

הזורק. רבי עקיבא מחייב. טעמא מפרש בגמרא [ה]: **כיצד שתי גזוזטראות כו'.** רבנן קאמרי להו: **גזוזטראות.** זיזין היוצאין מן הכותל ומניחין עליהן נסרים להלך: **זו כנגד זו.** בשני צידי רה"ר והן רה"י שגבוהות י' ורחבות ד': **פטור.** שלא מצינו זריקה והושטה במלאכת המשכן מרה"י לרשות היחיד ורחב רה"ר מפסיק ביניהם שלא היתה עבודת הלוים כך להושיט קרשים מעגלה לעגלה שבצדה אלא לעגלה שלפניה (ושלאחריה). שארבע עגלות היו לבני מררי שהיו נושאין קרשי המשכן והן הולכין שתים כאחד זו בצד זו כדאמרינן בגמ' [ו] וכשהיו פורקין את המשכן לטעון על העגלות היו מעמידין העגלות כדרך הליכתן שתים זו אצל זו סמוך למשכן ושתים זו אצל זו לפניהם דרך הליכתן לאורך רה"ר שהיו רוצים להלך אחר עמוד הענן ההולך לפניהם ופורקי המשכן היו מושיטין הקרשים לאותן שעל שתי העגלות הסמוכות למשכן והן מושיטין לאותן שלפניהם אבל מעגלה לעגלה שבצדה לא היו צריכין להושיט שהרי שתיהן סמוכות לפורקי המשכן: **היו שתיהן בדיוטא אחת.** כלומר בעלייה אחת באורך רה"ר על פני הבית ויש הפסק רה"ר ביניהם: **הזורק פטור.** הואיל ולמעלה מי' ולא מצינו זריקה מרה"י לרה"י דרך רה"ר במשכן לא באורך ולא ברוחב: **והמושיט חייב.** שמצינו הושטה כיוצא בה למעלה מי' במשכן מרה"י לרה"י וקלת אורך רשות הרבים מפסיק ביניהם: **שכך היתה עבודת הלוים.** ומפרש ואזיל כיצד מצינו כזו בעבודתן שבשתי עגלות זו אחר זו ברשות הרבים פורקי משכן מושיטין לאותן שעל העגלות שאצלן והן מושיטין לאלו שלפניהם אבל לא זורקין שאין אותן קרשים נזרקות מפני כובדן:

הא ברברבי והא בזוטרי. פי' בקונטרס רברבי ברובו זוטרי כמוציא רמון וקשה לר"י דאין זו שיעור ומה קרי רברבי ומה קרי זוטרי לידע איזה הוא כמוציא רמון ונראה לר"י דברברבי כמוציא רמון [א] ובזוטרי שמוציא רמון הוא יותר מרוב סגי ברוב והא דקאמר עד (א) שתיפחת רובו לא קאי אשיעור דמוציא רמון אלא אשיעור דמוציא זית [ב]:

[ז] **ולענין** צמיד פתיל עד שיפחת רובו. פירש רש"י דאין טומאה נכנסת דרך נקב דכל כלי פתוח כתיב דדרך פתחו נכנסת ולא דרך נקב ° ומקשין דתנן בפ"י דמסכת כלים (מ"ב) ואלו מצילין בצמיד פתיל כו' ומצילין בין מפיהם בין מצידיהם משמע דצריך שיהא מוקף צמיד פתיל כשניקב מצידו ועוד דתנן בתר הכי ובמה מקיפין בסיד ובחרסית כו' ובכל דבר שהוא מתמרח ואין מקיפין לא בבעץ ולא בעופרת מפני שהוא פתיל ואינו צמיד משמע דבנקב כל שהוא נכנסת טומאה ועוד דתנן התם ומייתי לה בהגוזל קמא (ב"ק קה.) חבית שניקבה וסתמוה שמרים הצילוה פקקה בזמורה עד שימרח מן הצדדים היו שתים עד שימרח מן הצדדין ובין זמורה לחבירתה [ג] ואומר ר"י דאינם קושיות לפירוש הקונט' דודאי בפתח נכנסת טומאה אפילו דרך נקב קטן ובעינן עד שיסתם לגמרי כל הפתח ולהכי צריך מירוח והא דבין מפיהם בין מצידיהם לא מיירי שניקבו כשבר מן הצד אלא נעשה לצורך פתח והא דהגוזל דחבית שניקבה מיירי כשנפחתה רובה או כמוציא רמון דחשיב כפתח ובעי סתימה מעליא וריב"א הקשה מהא דתנן במסכת כלים (פ"ט משנה ח) נקב העשוי לאוכלין שיעורן כזיתים העשוי למשקין שיעורן כמשקין העשוי לכך ולכך מטילין אותו לחומרא בצמיד פתיל ובכונס משקה פירוש כיון שעשוי למשקים ולאוכלים ויש בו נקב כונס משקה אינו מציל בצמיד פתיל על מה שבתוכו דגזרו אטו ההוא דמיוחד למשקין לחודייהו [ד] ולענין קבלת טומאה הוי כלי כיון שמיוחד לאוכלין ובנקב כי האי (ב) נכנסה טומאה ותירץ ר"י דהא דבעי הכא נפחת רובו או כמוציא רמון היינו דוקא בניקב במקום שנשאר עוד שיעור כלי מן הנקב ולמטה כשיעור המפורש בההיא דמייתי באלו טריפות (חולין נה.) אבל ניקב למטה במקום שאין נשאר למטה מן הנקב כשיעור כלי הוי שיעור לאוכלים בכזית ולמשקין בכונס משקה כי ההוא דמסכת כלים (פ"ט משנה ח) ור"ת מפרש בשמעתין הכי עד שיפחת רובו מועיל צמיד פתיל אם הנקבים נסתמים אבל בנפחת רובו או במוציא רמון שוב אין מועלת סתימה אלא הוי כאוכלין שגבלן בטיט שאין ניצולין כדאמרינן בריש זבחים (דף ג:) דכיון שנפחת רובו בטלו להו מתורת כלי [ה] והא דחבית שנקבה וסתמוה שמרים מיירי בשלא נפחתה כשיעור וסתמו שמרים כל הנקב והא דבעי רבא התם (בב"ק שם) אגף חליה מהו ה"פ אגף חליה וסתמוה שמרים חליה מאי מי הוי סתימה מעליא או לא [ו] ומייתי מפקקה בזמורה דלא חשיבא סתימה בלא מירוח בין זמורה לחבירתה הכי נמי לא חשיבא סתימה אגף חליה וסתמוה שמרים חליה ומשני התם לא קאי הכא קאי: **פליגי** [ז] **בה תרי אמוראי.** פי' בקונטרס ° דלענין הכשר זרעים פליגי ואומר ר"ת דבמסכת עוקלין (פ"ב משנה י) תנן דהכשר זרעים כשורש קטן אלא אמר ר"ת דלענין מוקף צמיד פתיל פליגי: **שיעורו כמוציא זיתים.** ה"ג ברוב ספרים ובפי' ר"ח ורש"י וא"ת מתני' היא במס' כלים (פ"ג מ"א) העשוי לאוכלין שיעורו כזיתים וי"ל דאיצטריך ליה לאשמעינן דלא מהני בה יחוד לרמונים ולאפוקי מדרבא ולהכי מסיים בהו לפרושה הרי הן ככלי אבנים שהם טהורין בכל ענין:

הדרן עלך המצניע

הזורק. כיצד שתי גזוזטראות כו'. תימה לרבה דמוקי פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן (לעיל ד' ד.) בקלוטה ופליגי למטה מעשרה לא אתי שפיר כיצד דהא לא קאי אדלעיל דהכא איירי בגזוזטראות למעלה מעשרה דומיא דעגלות ואפילו ר' עקיבא נמי מודה התם ולמאן דמוקי פלוגתייהו למעלה מעשרה אתי שפיר ומיהו יש [ח] בירושלמי [ט] איכא דתני כיצד ואיכא דלא תני כיצד ומפרש התם דההוא אמורא דמוקי פלוגתא למעלה מעשרה תנא כיצד וההוא דמוקי לה למטה מעשרה לא תני כיצד:

הוצאה

מסורת הש"ס

א) [נדה מט.], ב) [ברכות ה: יז. יומא מב. מנחו' קי. שבועו' טו.], ג) לעיל ד., ד) נ"ל מתניתין, ה) [לקמן צז.], ו) [לקמן צט.], ז) שייך לעיל ע"ב, ח) עי' בתוי"ט פ"ה מ"א דאהלות,

רבינו חננאל

מוציא, ויש מוציא ואינו מכניס. ואמרינן עלה מכניס פסול למי חטאת וטהור משום גסטרא, דאמר רב [אסי] שונין כלי החרס שיעורו בכונס משקה, לא אמרו במוציא משקה אלא לענין גסטרא בלבד. ואמרינן ת"ר כיצד בודקין כלי חרס לידע אם ניקב בכונס משקה אם לאו, מביא עריבה מליאה מים ונותן קדירה לתוכה, אם כונסה בידוע שבכונס משקה, ואם לאו בידוע שבמוציא משקה. ר' יהודה אומר כופף אזני קדירה לתוך עריבה ומציף עליה מים, אם כינסה בידוע שבכונס משקה ואם לאו בידוע שבמוציא משקה. [או שופתה על גבי האור, אם האור מעמידה בידוע שבמוציא משקה, ואם לאו בידוע שבכונס משקה]. ר' יוסי אומר אף [לא] שופתה על האור מפני שהאור מעמידה, אלא מעמידה ע"ג הרמץ, אם מעמידה הרמץ, בידוע שבמוציא משקה ואם לאו בידוע שבכונס משקה. היתה טורדת טיפה אחר טיפה, בידוע שבכונס משקה. מאי איכא בין ת"ק לר' יהודה, אמר עולא כינוס ע"י הדחק איכא בינייהו. אשמעינן אע"פ שרחב הנקב והוסיף על כדי הוצאת משקה והגיע להכנסת משקה, עדיין אותו עציץ כשאינו נקוב דמי ומכשיר את הזרעים כדפרשינן לעילא. **שלישית.** ניקב בשורש קטן טהור מלהכשיר זרעים ועדיין כלי הוא לקבל בו זיתים. בהא אשמעינן רבה דלא כר' שמעון דאמר אם ניקב למטה מרביעית, וקאמר אפילו ניקב בשורש קטן שאפשר שמתחברין אותן זרעים שיש בו לקרקע ודומה לעציץ נקוב וטהור מלהכשיר זרעים. ואם לא הגיע הנקב לכדי הוצאת זיתים, עדיין כלי הוא ומקבל טומאה. **רביעית.** ניקב במוציא זיתים. אמר רבא אם הוכן מעיקרו זה הכלי לקבל רימונים, אע"פ שניקב במוציא זיתים, עדיין טמא הוא, אבל אם מעיקרו לא הוכן אלא לקבל זיתים, כיון שניקב במוציא זיתים טהור. והא מילתא פליגי בה, רבה סבר דכלי חרס רברבי שיעורן במוציא [רמונים, וזוטרי שיעורן במוציא] זיתים לפום דמפרש ליה לחסא, וחסא נמי אמר הכין שמעתי. וחד מתרי אמוראי דבני מערבא, חד סבר במוציא רימון, וחד סבר בשורש קטן, וסימניך אחד המרבה ואחד הממעיט. ורב חנניא בר שלמיא משום ר' אליעזר תני כל כלי חרס בין גדול בין קטן, אם ניקב במוציא זיתים טהור. ומר קשישא מסיים בה משמיה דר' אליעזר כל כלי חרס שניקב במוציא זיתים הרי הן ככלי גללים וככלי אבנים וככלי אדמה שאין מקבלין טומאה לא מדברי תורה ולא מדברי סופרים. והילכתא הכין ובהכין סלקא שמעתתא, ולא סליק דצריך כלי חרס במוציא רימון וליתא לדרבא. **חמישית.** ולעניין צמיד פתיל עד שיפחת רובה. **הדרן עלך המצניע**

פרק אחד עשר הזורק מרה"ר לרה"י או מרה"י לרה"ר חייב.

עין משפט נר מצוה

מז א מיי' פי"ט מהל' כלים הלכה א:

א ב מיי' פי"ב מהלכות שבת הלכה י סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שמו סעיף א:

ב ג מיי' פי"ג שם הלכה יט:

ג ד שם הלכה יח:

הגהות הב"ח

(א) תום' ד"ה הא כו' דקאמר עד שיפחת רובו: (ב) ד"ה ולענין וכו' בנקב כי האי איך נכנסת טומאה:

גליון הש"ס

תום' ד"ה ולענין צמיד פתיל. ומקשי' דתנן פ"י דמס' כלים ע' תי"ט רפ"ה דאהלות: ד"ה פליגי בה כו' דלענין הכשר זרעים פליגי. עי' זבחים לד ע"ב תד"ה ל"ש בפסה"ד לה ע"א:

מוסף רש"י

שונין. הלכה למשה מסיני (נדה מט.). בכונס משקה. פחות של שיעורים המבטלים אותו מהיות כלי, בכונס משקה, הוא שיעור הראשון שהוא מבטלו מהיות כלי למי חטאת, אבל כמוציא משקה לא בטיל. ולא אמרו מוציא משקה. בטיל, אלא לענין גיסטרא בלבד. אע"פ שאינו מכניס (שם). שאין אומרים הבא גיסטרא לגיסטרא. כשניקבה כמוציא משקה שוב אין חס עליה ואינו משתמש בה, שאין אומר הבא גיסטרא אחרת ונניח תחת גיסטרא זו לקבל משקה היוצא, אבל בכלי שלם שנקב כמוציא משקה לא בטיל מכלום לפי שהוא חס עליו ואינו שוברו ומשתמש בו ומביא גיסטרא ומניח תחתיו לקבל משקה היוצא (שם). אחד המרבה וכו'. לענין קרבנות שנויה בשלהי מנחות, נאמר בעולת בהמה ריח נחוח ובמנחה ריח נחוח, ללמדך שאחד המרבה וכו' (ברכות ה:) שיש לו שכר לממעט כמו למרבה (שם)

הדרן עלך המצניע

מוסף תוספות

א. אע"פ שלא הגיע לרובו. ריטב"א. ב. דסתם כלי חרס שיעורו בזיתים. תוס' הרא"ש. ג. וסתימת השמרים היינו בשולי החבית אלמא בכל מקום שנוקב בעי מירוח. תוס' הרא"ש. ד. כשכשיעור טהרתו כך שיעור טומאתו להביא טומאה בדרך הנקב למה שבתוכו כי אינו צמיד פתיל. ריטב"א. ה. אם מצטרפת סתימת השמרים למה שסתם הוא. ריטב"א. ו. דכלי אמר רחמנא דמציל בצמיד פתיל. חי' הר"ן. ז. בשיעורא דבעי מריחה. ריטב"א. ח. ספרים דלא גרסי הכא כיצד. רשב"א להלן נז. והכין איתא בהדיא. ריטב"א להלן נז. ט. (בפרקין ה"א) שתי גזוזטראות. ריטב"א להלן נז.